

Синхрон

КУПИТИ

У п'ятьох оповіданнях Інґеборґ Бахман постають майстерно змальовані образи жінок, які живуть у світі абсурдної синхронності, паралельного послуговування мовами, співіснування досвідів та відчуттів. Героїня титульного оповідання, кваліфікована перекладачка, під час короткої відпустки з майже незнайомим чоловіком виявляє, що ні вона, ні він не мають що сказати одне одному, інертна молода дівчина, найбільше щастя для якої спати до полудня або просиджувати днями в перукарні, Міранда, яка свою короткозорість вважає «даром Божим», бо та дає їй змогу не бачити у всіх деталях злостивість, мерзенність і огидність цього світу, стара пані Йордан, яку єдиний син великодушно прирік на самотнє існування в маленькому помешканні, успішна фотокореспондентка, яка приїжджає навідати батька в старому домі своєї юності - всі вони в наївному зворушенні або в болісному усвідомленні переживають ту довгу мить жаху, протягом якої виявляють, що було, що є і що могло бути.

«Якість прози [Інгеборґ Бахман] у перетіканні відтінків і в усьому тому, що не висловлене. Як і в Шніцлера, представлена лише одна партитура, істина закодована в мові, насолода – у грі з маскою.»

Національ-Цайтунґ, Базель

«Для прози Інгеборґ Бахман характерна неймовірна притягальна сила, яка витікає з глибин її героїв, а також з енергії її мови. За майже міфічним вживанням слова упізнається майстерність лірика.»

Кур'єр, Відень

У п'ятьох оповіданнях Інгеборґ Бахман постають майстерно змальовані образи жінок, які живуть у світі абсурдної синхронності, паралельного послуговування мовами, співіснування досвідів та відчуттів. Героїня титульного оповідання, кваліфікована перекладачка, під час короткої відпустки з майже незнайомим чоловіком виявляє, що ні вона, ні він не мають що сказати одне одному, інертна молода дівчина, найбільше щастя для якої спати до полудня або просиджувати днями в перукарні, Міранда, яка свою короткозорість вважає «даром Божим», бо та дає їй змогу не бачити у всіх деталях злостивість, мерзенність і огидність цього світу, стара пані Йордан, яку єдиний син великодушно прирік на самотнє існування в маленькому помешканні, успішна фото-кореспондентка, яка приїжджає навідати батька в старому домі своєї юності – всі вони в наївному зворушенні або в болісному усвідомленні переживають ту довгу мить жаху, протягом якої виявляють, що було, що є і що могло бути ■

СИНХРОН

ІНГЕБОРґ БАХМАН

Видавництво "Книги – XXI"

СИНХРОН

ІНГЕБОРґ БАХМАН

© Вольфганґ Кудерновскі, РМБ

Інгеборґ Бахман
(нар. 25 червня 1926 року в Клагенфурті)

Одна з найвизначніших європейських письменниць ХХ ст., «блискуча інтелектуалка» (Гайнріх Белль). Її поетичні, прозові, драматургічні та інші твори увійшли до золотого фонду сучасної австрійської і світової літератури. У 1945–1950 рр. вивчала філософію, психологію, германістику та правознавство в університетах Інсбрука, Граца і Відня. 1950 р. захистила дисертацію, присвячену філософії Мартіна Гайдегґера. У 1959–1960 викладала поетику у Франкфуртському університеті, мешкала й працювала у Відні, Мюнхені й Цюріху, потому багато років у Римі, де 17 жовтня 1973 р. й померла. 1976 р. засновано премію її імені – одну з найвагоміших літературних премій в німецькомовних країнах, яку від 1977 р. присуджують щороку в рамках Днів німецькомовної літератури у Клагенфурті.

Bibliothek der deutschsprachigen Literatur
Бібліотека німецькомовної літератури

Meridian серця
Meridian des Herzens

Ingeborg BACHMANN

SIMULTAN

Ins Ukrainische übersetzt von *Wolodymyr Kamianets*

Czernowitz
Knyhy – XXI
2016

Інгеборг БАХМАН

СИНХРОН

З німецької переклав *Володимир Кам'янець*

Чернівці
Книги – XXI
2016

ББК 83.3(4АВТ) 6-8Бахман 0,1
Б 302

Бахман, Інгеборг

Синхрон / Інгеборг Бахман ; переклад з німецької Володи-
мира Кам'янця. — Чернівці : Книги – XXI, 2016. — 208 с.

ISBN 978-617-614-127-3

Оповідання видатної австрійської письменниці Інгеборг Бахман належать до безперечних шедеврів модерної німецькомовної і світової літератури. Відважна неповторність мови, виразність змальовуваних характерів та енергійність почуттів – неповторні ознаки її прози. Її оповідання зворохоблюють душу і не залишають байдужим нікого. Героїні оповідань опиняються на розпутті свого існування, між кар'єрою й катастрофою, коли змушені зважуватись на крок, від якого залежить життя, правда, кохання, смерть.

ББК 83.3(4АВТ) 6-8Бахман 0,1

Видання здійснене за фінансової та інформаційно підтримки
Представництва Австрійської служби академічного обміну, м. Львів
та Австрійського культурного форуму в Києві

oead

Представництво
у Львові

Усі права застережено. Відтворювати будь-яку частину цього видання у будь-якій формі та в будь-який спосіб, у тому числі електронно, без письмової згоди правовласників заборонено.

Перекладено за виданням: Ingeborg Bachmann. Simultan. Erzählungen. Deutscher Taschenbuch Verlag GmbH & Co. KG. München 1976. © Piper Verlag GmbH München.

Copyright © Piper Verlag GmbH, München/Berlin 1972

© Книги – XXI, 2016, *видання українською мовою*

© Володимир Кам'янець, 2016, *переклад*

© Анна Стьопіна, 2016, *обкладинка*

© Роман Сабадаш, 2016, *макет*

Синхрон

Боже мой! Як вона змерзла в ноги, але вже нарешті має бути Пестум, там є той старий готель, не розумію, як же він називався, зараз згадаю, крутиться на язиці, але так і не згадала, опустила шибку й пильно вдивлялась убік і вперед, шукала дорогу, яка має credimi, te lo giuro, dico a destra, повертати праворуч. Nettuno він називався. Коли на перехресті він стишив хід і ввімкнув дальнє світло, вона відразу побачила напис, освітлений у темряві поміж десятка назв готелів і вказівників, які скеровували до барів і пляжів, промурмотіла, що раніше все було інакше, тут же нічого не було, просто нічого, років п'ять-шість тому, ні, справді, не може бути.

Почула, як заскреготів гравій під колесами і як дрібне каміння затарабанило об дно, сиділа, скоцюрившись, на сидінні, масувала шию, тоді, позіхаючи, потягнулась, а коли він повернувся і сказав, що тут нічого не вийде, треба їхати в один з нових готелів, тут вони навіть ліжок уже не застеляють, ніхто не поселяється у старих готелях біля храмів, посеред троянд і під бугенвіліями, вона була розчарована і їй було легше, а загалом їй цілком байдуже, вона втомлена до смерті.

Дорогою вони майже не розмовляли, на автобані весь час було чути той різкий шум, від вітру, від швидкості, а тому вони обоє мовчали, лише коли перед виїздом із Салерно, який вони шукали цілу годину, треба було сказати то те, то те, раз французькою, тоді знову англійською, італійською він ще добре не знав, і згодом вона знову, як колись, почала мелодійно розтягувати слова, налаштовуючи свої німецькі фрази на його недбалі німецькі фрази, аж не віриться, що вона знову так говорить, через десять років, їй це чимдалі більше подобалося, а до того ж ще й у дорозі, з кимось із Відня! Вона лише не знала, що вони мають одне одному казати, лише через те, що вони обоє з одного міста і мають схожу вимову і говорять ніби до себе, може, їй тільки, після третього віскі на горішній терасі в Гілтоні, здалося, що він їй щось поверне, якийсь давній присмак, забуту мелодію, примарне відчуття дому, якого в неї більше ніде не було.

Він мешкав у Гітцінгу, тоді враз замовк, тож щось іще мало залишитись у Гітцінгу, складно вимовити, а вона виросла в Йозефштадті, на Вікенбурггасе, тоді пішла неминуча шереха імен і прізвищ, вони ретельно обстежували територію міста, проте не знаходили спільних знайомих, які б дали якусь зачіпку, Йордани, Альтенвюли, про них вона, звичайно, знала, але ніколи не була знайома, Льовенфельдів не знала, Дойчів теж ні, я вже давно поїхала з Відня, у дев'ятнадцять, більше не розмовляю німецькою, лише коли працюю, тоді, звичайно, так, але це щось інше, коли працюю. На римському конгресі їй спочатку було важко, не те, щоб важко, це був радше мандраж, через італійську, власне, але потім все було добре, йому, звичайно, було складно збагнути, коли в когось, як у неї, стільки дипломів у кишені, вона згадала це лиш тому, бо інакше б вони ніколи не познайомились,

а вона ж не мала жодного, ані найменшого уявлення в тій гілтонській перголі, власне кажучи, після такого перенапруження і думками десь інакше, а йому у ФАО вистачає англійської і французької, справді? а ще він досить добре читає іспанською, але якщо хоче залишитись у Римі, то все ж бажано було б, і він вагається між приватними заняттями та курсами італійської, організованими ФАО.

Кілька років він пробув у Руркелі і два роки в Африці, в Гані, тоді в Габоні, довший час в Америці, звичайно, навіть кілька років ходив там до школи, в еміграції, вони пройшлись через півсвіту і врешті приблизно знали, де вони час од часу бували, де вона перекладала, а він щось досліджував, а що, власне? спиталася вона в себе, але не промовила вголос, а тоді вони повернулися з Індії назад до Женеви, де вона колись навчалась, до перших конференцій з роззброєння, вона була дуже добрим фахівцем, вона й сама це знала, їй багато платили, вдома вона б ніколи не витримала з її непереборним прагненням до самостійності, така неймовірно напружена робота, але я все одно її люблю, ні, заміж, ніколи, вона ніколи не вийде заміж, у тому немає жодного сумніву.

Міста закружляли вихором уночі, Бангкок, Лондон, Ріо, Канн, тоді Женева, звичайно ж, і звичайно, Париж. Лише Сан-Франциско, їй страшенно шкода, no, never, їй завжди так хотілось, after all those dreadful places there, і щоразу тільки Вашингтон і Вашингтон, жахливе місто, правда, так, він теж так вважає, і там він не зміг би, ні, вона теж не змогла б, тоді вони замовкли, знесилені, за якийсь час вона тихенько застогнала, please, would you mind, je suis terriblement fatiguée, mais quand-même, c'est drôle, n'est-ce pas, d'être parti ensemble, tu trouves pas? I was flabbergasted when

Mr. Keen asked me, no, of course not, I just call him Mr. Keen, якому, здається, аби тільки до чогось вчепитись, до неї теж на вечірці в Гілтоні, keen, власне, but let's talk about something more pleasant, I utterly disliked him.

Містер Кін, якого звали інакше і який в ієрархії ФАО стояв на заваді містерові Людвігу Франкелю, був предметом обопільного інтересу перед шлагбаумом у Баттіпальї, виявився, втім, мало результативним, бо вона його бачила лише раз, а містер Франкель знає його щойно три місяці, відколи він з'явився над ним і крутиться довкола нього, фамільярний американець, *un casse-pied monolingue, emmerdant*, проте хоч-не-хоч він таки визнав, що загалом складно встояти перед його люб'язністю і добродушністю. Їй довелося ще раз не погодитись і переконувати далі, *I couldn't agree more with you, I was just disgusted, the way he behaved*, і що той чоловік собі уявляє у свої добрячих п'ятдесят і з уже неабияк помітною лисиною, вкритою ріденьким волоссям, і вона запустила руку своєму містерові Франкелю в густе темне волосся, а тоді поклала її йому на плече.

Він не розлучений, ні, але в процесі, з яким не поспішає ні він, ні пані Франкель у Гітцінгу, він досі не переконаний, чи їм узагалі треба розлучатись. А вона ледь було не одружилась, але незадовго до того вони розійшлися, і вона роками розмірковувала, чому, але так і не змогла зрозуміти причини, їй так і не вдалося з'ясувати для себе, що тоді трапилось. Коли вони зупинились на набережній у Пестумі і вона знову чекала в автомобілі, поки він розглядався по нових готелях і домовлявся про ночівлю, у неї майнули деякі припущення, бо не було нікого третього і не було сварки, в кожному разі для неї чогось такого не було, вона б такого ніколи не допустила,

хоч і знала людей, з якими траплялися огидні речі або вони любили театральні сцени чи, може, просто вплутувались у такі історії, щоб пережити душевні потрясіння, how abominable, який несмак, біля себе вона ніколи не допускала нічого бридкого, але в них так нічого й не вишло, бо вона не могла слухати, що він каже, хіба що коли вони лежали поряд і він її раз за разом запевняв, як дуже йому те чи те в ній, і вигадував для неї багато дрібних імен, що починалися на *ma petite chérie*, а вона для нього багато великих, що закінчувалися на *mon grand chéri*, і вони сплітались одне з одним, до нестями, вона, мабуть, і досі не відплелася, це найкраще слово, від чоловіка, що став привидом, але коли вони підводились уже майже в полудень чи під вечір, бо ж не можна весь час сплітатись, він вів мову про щось, що її не цікавило, чи переповідав їй ніби склеротичний, але ж не міг він у тридцять уже хворіти на важку форму артеріосклерозу, три чи чотири важливі події зі свого життя, зупиняючись принагідно на кількох дрібніших пригодах, вона знала їх усі напам'ять від перших днів, і в разі, якби їй, як іншим, довелося викладати правду про своє приватне життя в судах цього світу, постати перед суддею, щоб захищатися чи позиватися, то не виявилось б нічого іншого, а тільки, що чоловік просто не в стані змиритися з тим, що його не слухає жінка, але й вона не була в стані миритися з тим, що мусила слухати, що він розказує, бо здебільшого він її або повчав, або щось пояснював, що таке термометр і що таке барометр, як виготовляють бетон, а як пиво, що таке реактивний двигун і чому літають літаки, якою була ситуація в Алжирі раніше й потому, а вона по-дитячому робила великі очі й удавала, ніби слухає, але думками була десь інакше, зосереджена на ньому чи на своїх почуттях до нього, кілька годин тому чи через кілька годин, лише тієї миті не могла нічого йому вділити, а уваги, то

й поготів, і щойно тепер, через багато років, коли й так уже запізно, вона видобула в собі відповідь на неважливе вже питання, на чимдалі тихіше, вже майже безгучне чому. Відповідь з'явилась, бо вона шукала її не французькою, а рідною мовою, а ще тому, що тепер вона розмовляла з чоловіком, який повернув їй ту мову і був, у цьому вона не мала жодного сумніву, *terribly nice*, вона ще ні разу не сказала до нього Людвіг, бо складно в'явити, щоб його так називали друзі чи родичі. Міркувала, як вона обходитиметься ці три чи чотири дні без його імені, просто казатиме йому *darling* чи *caro*, чи дорогий, а коли він відчинив дверцята з її боку, вона зрозуміла й висіла з авта, він знайшов дві кімнати на одному поверсі. Витягнув її сумку, хустку і плед, і перш ніж прийшов прислужник з готелю, вона накинулась на нього ззаду, обняла незграбно й енергійно мовила, *I'm simply glad we've met, you are terribly nice to me, and I do not even deserve it.*

У ресторані, де вже прибирали, вони були останні, застали ще рештки літеплого супу. Ця панірована риба, це – тріска, морожена? Вона знехотя колупалась у рибі, невже в них тут уже немає риби, за два кроки від моря? У Руркелі було відчуття, що від тебе справді щось залежить, це був його найкращий час, в Індії, попри все, виделкою на білій скатертині він провів лінію, як проходила залізнична колія Калькутта – Бомбей, приблизно тут можеш собі уявити, починали практично на голому місці з одним бульдозером, не було навіть де жити, самі будували перші бараки, через три роки згодом пізніше всі були геть виснажені, рівно двадцять один раз мені довелося літати з Європи до Калькутти й назад, а тоді з мене було досить. Коли вино все ж таки принесли, вона як дитині почала пояснювати, в кабіні їх завжди було двоє, не так, як перший і другий пілот, ні, звичайно, тільки-

ки щоб відразу мінятися що двадцять хвилин, так най-ефективніше, довше не можна перекладати, хоч інколи доводилось витримувати і по тридцять, а то й по сорок, справжнє божевілля, до полудня ще можна було, але по-полудні ставало чимдалі важче концентруватися, мусиш фанатично вслухатися в кожне слово, цілком і повністю розчиняєшся у чужому голосі, пультом було легко вправляти, але голова, just imagine, t'immagini! В перервах вона пила з термоса теплу воду з медом, у кожного своя метода, як протриматися день, але ввечері навіть газета випадає з рук, важливо регулярно читати всі великі газети, стежити за виразами й висловами, за новими зворотами, а термінологія, з нею якраз нічого складного, існують звіти, переліки термінів, їх їй треба було наперед вчити напам'ять, хімії вона не любила, сільське господарство – дуже, проблеми біженців, може бути, коли працювала для Об'єднаних Націй, але Всесвітній поштовий союз, а ще Міжнародний союз морського страхування були для неї найбільшим кошмаром, тим, що лише з двома мовами, легше, а вона, вона вчила з самого ранку, коли робила зарядку й дихальні вправи, колись вона лежала в лікарні, і один лікар навчив її автогенного тренінгу, дещо з того вона тепер використовує, не строго за правилами, але він їй дуже допомагає. Тоді мені було дуже погано.

Але містер Франкель, якому вочевидь ніколи не було погано, не дивувався, що вона часто закінчувала реченням: тоді мені взагалі не було добре, або: тоді мені було погано. Actually, basically, звучить аж надто одно-значно, ніби так буває! Одна росіянка, старша жінка, до речі, вона дивувалась їй найбільше, в неї було тринадцять мов, she really does them, бачиш, не знаю, як сказати, зізналася вона зніяковіло, згодом вона хоче відмовитись від однієї мови, від російської або італійської, це

мене руйнує, приходжу в готель, випиваю віскі, не можу більше нічого чути, нічого бачити й сиджу вся знеможена, з папками й газетами. Вона засміялась, одного разу в Ріо стався випадок, не з цією росіянкою, а з одним хлопцем з російської делегації, який стежив за перекладом, напарник переклав, що американський представник – silly man, а вони з цілковитою серйозністю наполягали, що «дурак» англійською – stupid, не більше й не менше, насміялись усі тоді від душі, інколи буває навіть таке.

Німецька, вона ж уже зникає, сказав він, принаймні нам так здається, але чи й інші вже починають зауважувати, як гадаєш? Коли вони вже йшли до кімнат, він почав знову: як думаєш, чи буде колись одна мова? Вона його не слухала чи справді не чула, а на сходах оперлась об нього, ніби не може далі йти, і він потягнув її за собою. Tu dois me mettre dans les draps tout de suite. Mais oui. Tu seras gentil avec moi? Mais non. Tu vas me raconter un tout petit rien? Mais bien sûr, ça oui.

Він ще раз заглянув до неї в кімнату, запитав тихо: Надю, Надю? Йй зачинив майже безгучно двері, повернувся до себе в номер, де вона щойно була і ліжко було ще тепле і пахло нею, вона сказала йому ще в Римі, що вона більше не може, після шоку, вже давно не може, згодом вона йому пояснить, спати з кимось в одній кімнаті, не кажучи вже, щоб в одному ліжку, і йому стало легше, бо в нього не було ні найменшого бажання, він був надто знервований і вже дуже звик бути самим. У цьому готелі, хоч підлога й була кам'яна, тепер рипіло, двері на балкон відчинялись зі скрипом, у кімнаті дзижчав комар, а він курив і рахував, уже три роки з ним такого не траплялось, не траплялося нічого, що виходило за межі звичного життя, до того ж з чужою-чужісінькою людиною, стрімголов, наосліп, не кажучи нікому ні сло-

ва, погода була сумнівна, а в ньому страшенна порож-
неча, комар ужалив, він плеснув себе по шиї і знову не
вцілив, може, їй не захочеться завтра оглядати ті храми,
коли вона їх і так уже двічі бачила, завтра вранці, не гаю-
чи часу, далі, в якесь маленьке рибальське селище най-
ліпше, малесенький готельчик, подалі від цього натов-
пу туристів, подалі від усього, а якщо забракне готівки,
в нього є ще чекова книжка, але чи в цій глушині взагалі
знають, що таке чек, у кожному разі в нього диплома-
тичні номери, які досі завжди мали відповідний ефект,
і головне зрештою, що між ними все гаразд, з нею ніяких
труднощів, а через тиждень вона вже буде в Голландії,
єдине, що його бентежить, що він її запопав, тиждень
тому в Римі, тієї суботи, ніби в його житті може відно-
витися щось просте, якась забута болюча втіха, від якої
він кілька днів був під таким впливом, що навіть у ФАО
почали щось помічати, поміж well-well, okay-okay, you
got that? Він загасив цигарку, ні краплі сну, його розсі-
яла музика, що прогрімала коридором, Strangers in the
Night, поряд у кімнатах відчинялися двері, а в ньому на-
зва зазвучала як Tender is the Night, він мусить поста-
рися взяти з цих днів найкраще, в умивальнику раптом
забулькотіла вода, загуло в трубах, він знову здригнув-
ся, тепер уже від гучної розмови за стіною, неможли-
вий готель, оцей тремтливий неспокій вночі, lo scirocco,
sto proprio male, в Калькутті чи де це почалось, а тепер
у Римі відчуття пригніченості надходить дедалі часті-
ше, the board, the staff, новий проект, tired, I'm tired, I'm
fed up, він усе ж таки взяв, намацавши в темряві, валіум
5, I can't fall asleep anymore without it, it's ridiculous, it's
a shame, but it was too much today, біганина і банк уже
був зачинений, але йому хотілося забратися геть з міста
з нею, she is such a sweet i gentle fanciulla, not very young
but looking girlish as I like it, with these huge eyes, and

I won't have me hoping that it's possible to be happy, but I couldn't help that, I was immediately happy with her.

Вони швидко попрямували до другого храму і, презирнувшись, повернулись перед третім назад. Він тримав розгорнутий путівник у руці, прочитав машинально абзац, але оскільки вона нічого не хоче знати, то ліпше він їй нічого й не пояснюватиме. Поплелися до парку Неттунно, де стояло багато порожніх шезлонгів, знайшли місце, звідки було видно храми, замовили кави й розмовляли. Специфічний цей рік, погодився він, це, вочевидь, сирокко, дивно й гнітюче, весь час то надто спекотно, то надто холодно або надто задушливо, хай де я буваю, дивно, і так рік у рік. *Tu es sûr qu'il s'agit des phénomènes météorologiques?* Щось, пов'язане з космосом? *Moi non, je crains plutôt que ce soit quelque chose dans nous-mêmes qui ne marche plus.* Греція теж уже не та, якою була колись чи нещодавно, взагалі не така, якою була десять, п'ятнадцять років тому, коли я був там уперше, а якщо в'явити, що відбулося за два тисячоліття, тоді як він не в змозі охопити й досягнути оцей ось невеликий проміжок часу і свою особисту історію, то хіба це щось не приголомшливе і божевільне, що тут можна просто сидіти, пити каву й дивитись на грецькі храми – *come fosse niente*, втрутилась вона, і він не зрозумів, чи проникла вона в перебіг його думок, якими він не ділився і яких сам до кінця не розумів. З ким вона раніше тут була, його, звичайно ж, не стосувалося, але чому їй раптом перехотілося оглядати храми? Причина, звісно, не в ньому, це щось інше, але вона розповідала про що завгодно, тільки не про це, і він так і не довідався про неї більше нічого, а лише що вона пережила якийсь шок, *but who cares*, і що їй часто було погано.

Коли він забирав її в Римі з готелю, ця подорож видавалась їй ще звичною пригодою, але що більше вона віддалялася від місця, де тепер працювала, важливішого для неї, ніж для багатьох власна домівка, а тому віддалятися від нього набагато важче, то дедалі непевніше почувалась. Вона більше не випромінювала впевненої в собі особистості в холі, в барі, ніби щойно з обкладинки Vogue чи Glamour, у відповідний час у відповідній сукні, вже майже ніщо не вказувало на її ідентичність, вона виглядала як будь-яка пересічна особа у своїх вилягалих джинсах і надто вузькій блузці, з валізою і пляжною торбою, таку, як вона, він міг би підібрати й на вулиці. Щоб він не зауважив, як вона боялась бути залежною від нього, вона намагалася змусити його думати, що без її знань місцевості і вмінь орієнтуватися не обійтись. Гортала дорогою карти шляхів, не нові й уже давно застарілі, купила на заправці ще одну карту узбережжя, яка, як з'ясувалося згодом, теж не відповідала дійсності, але він не хотів вірити, кермував лівою рукою і лівим оком, щоб дивитись у карту, а їй нема чого нервуватись, бо звідки йому знати, що вона краще за будь-якого порт'є, за будь-якого працівника турфірми орієнтується в залізничних довідниках, атласах доріг і розкладах польотів, адже все, пов'язане зі шляхами сполучень, було її життям, а коли він помітив її роздратованість і невдоволеність, то потягнув жартома за вухо, *non guardare così brutto*. Слухай, мені ще знадобляться мої вуха, *veux-tu me laisser tranquille!* Ледь не додала «chégi», але вчасно спохватилась, бо так вона казала до Жан-П'єра, потерла обидва вуха, де в неї зазвичай навушники, де автоматично функціонують перемикання з мови на мову. Який же все-таки дивний механізм вона собою являє, живе без жодної думки в голові, занурена в слова інших, і наче сновиди мусить одразу ж встигати повторювати тими самими словами, які хіба що інакше

звучать, з *machen* вона вміє робити *to make, faire, fare, haser* і *делать*, кожне слово може прокручувати туди й сюди шість разів, але не має права думати, щоб *machen* справді означало *machen, faire – faire, fare – fare*, а *делать – делать*, це може зробити її голову непридатною, і їй треба вважати, щоб одного дня не опинитись засипаною під груддям слів.

А тоді: холи конгресових центрів, холи готелів, бари, чоловіки, рутина у спілкуванні з ними, і багато довгих самотніх ночей, і багато дуже коротких і теж самотніх ночей, і завжди ті чоловіки з їхньою важністю та жартами поміж важністю, які або одружені й огрядні і п'яні, або випадково стрункі й одружені і п'яні, або цілком приємні і вкрай невротичні, або дуже приємні і гомосексуали, в цьому сенсі в неї особливі спогади з Женеви. Вона знову завела мову про перші дні в Женеві, в неминучій Женеві, і якоюсь мірою вона може зрозуміти, про що він думав уранці в парку, бо якщо глянути на невеликий проміжок часу чи на великий, який, треба визнати, в неї не такий уже й великий, якщо зважити на її коротке життя, то те, що трапилося в самій лише Женеві і чого не трапилося, власне, не збагнути, і звідки тільки в інших береться здатність розуміти, знаю лише, що моя здатність чимдалі слабшає, я підходжу або надто близько, через роботу, або коли йду геть і замикаюсь у кімнаті, опиняюсь надто далеко, не можу збагнути. Він поклав їй руку між ноги, а вона дивилась прямо, ніби не помічає, а коли забрав руку, забув про неї і зосередився на дорозі, вона сама намагалась звертати на себе увагу, він плеснув її по руці, *come on, you just behave, you don't want me to drive us into this abyss, I hope*. Їм обом справді було байдуже, що цими днями відбувалось у світі, як усе змінювалось і чому ставало дедалі безнадійніше, він мав лише

зважати, щоб вони не проминули повороту на Палінуро, і ні на що більше, а ще на цю чужу жінку, разом з якою він їхав зі світу, його лише дратувало, що голова не хотіла забувати те, що він хотів залишити позад себе, так, йому хотілось поїхати геть на якийсь час, шалено хотілось, бо ці дні він має для себе, а не для Food and Agriculture, а ще тому, що йому й так не спадало нічого на думку, що робити зі своїм життям, бо бачив, як інші намагаються вдавати, ніби знають, чого хочуть, усім, кого він знав, з їхніми історіями, байдуже, були вони напівправдиві чи напіввигадані, можна хіба що поспівчувати, дивні всі або ненормальні, суцільні невдахи, що пнуться вище і вище, на кращі і ще кращі посади, з Р 3 на Р 4, щоб звідти жадібно позирати на Р 5, чи застрягали на півдорозі або скочувались униз, ніби в сходженні й падінні можна знайти заміну для місця, якого вже немає, для злету, якого вже немає, жодної радості, вона зникла, назавжди.

Його рука лежала тепер спокійно в неї на коліні, і вона не вбачала нічого незвичного в тому, як вони їдуть, як у багатьох автомобілях з чоловіком, як з усіма чоловіками в автомобілі, і все ж вона мусила взяти себе в руки, мусила бути тут і тепер, не десь у колишніх часах, не десь у дорозі, не колись у цій країні, а з містером Людвігом Франкелем, диплом фахівця з міжнародної торгівлі після студій у Відні, тоді півсвіту, статус дипломата й дипломатичні номери, від яких тут, утім, жодних переваг, на цьому урвистому узбережжі, над самим його краєм. Так, *just behave yourself!* А якщо їй більше не хочеться і вона вхопиться за кермо, якщо лиш трішки шарпне, тоді перекинеться з ним, стане з ним одним цілим один-єдиний раз і зірветься у прірву без усякого жалю. Зробила кілька ковтків з термоса, запила таблетку, ні-ні, нічого, просто голова, ці надокучливі болі, в неї

часто болить голова, неможливе узбережжя, всі ці місця нестерпні, всюди, куди вони звертали і щось шукали, були лиш кемпінги або маленькі недоступні пляжі, глибоко внизу. Доведеться, чого доброго, ночувати сьогодні в авті, мовила вона з наріканням у голосі. В Сапрі знову нічого не було, тоді вона скрикнула, але запізно, на голому понурому пляжі вона побачила бетонну коробку, із засвіченим написом *hotel*, повернемось туди назад, якщо нічого не знайдемо. О десятій вечора він теж був уже готовий припинити пошуки. Це вже Маратея, сказала вона, десять по десятій, бо вона могла нічого не знати, але котра година і де вона знаходиться, завжди знала безпомилково. Я ж кажу, їдь отуди вниз, *ti supplico, dico a sinistra*, він звертав, а вона його скеровувала, в ній щось забриніло, аби тільки не втратити самовладання і щоб голос не затремтів, і перш ніж він загальмував, аби лише щось сказати, вона дуже спокійно мовила російською: судьба, Маратея, судьба.

Вона не чекала в автомобілі, а відразу висіла, нетвердо ступаючи ногами і вдихаючи повітря на повні груди, а коли піднімалася сходами до входу, то відчула, хоч засліплена електричним світлом, мало що бачила, як хтось, хто відчуває на запах знайоме середовище: це не був маленький чи трохи більший готель у рибальському селищі, а цілком інший, полегшений варіант з її світу, вона йшла вслід за ним з напівзаплющеними очима, відразу прибравши поставу когось, хто не лише втомлений, а й нахабно демонструє, що це саме він і що його ніхто не в змозі ні спантеличити, ні вразити, хай він і у вилятих джинсах та запарошених сандалях, готельний хол, в якому звідусіль так і пнеться категорія де-люкс, від за першим класом притишених кроків і голосів до категоричної відсутності будь-якої нав'язливості. Вона

віддала свою пляжну торбу боєві, впала в крісло в холі й побачила, що він прямує до неї від рецепції, глянув із сумнівом в очах, вона кивнула, як вона й побоювалась, є лише одна кімната. Позіхнула, тоді втупилась понуро у формуляр, який простягнув їй менеджер, нашкрябала нерозбірливий підпис, таки занадто, ніби не можна було почекати до завтра. В кімнаті вона відразу впала на ліжку біля вікна, бо якщо вже для неї немає окремого номера, тоді вона мусить спати принаймні біля вікна, щоб не стало зле. До кімнати ввійшов кельнер, похитав головою, муму немає, помері, крюг, вів-кліко він не знає, тоді моет-шандон, або ні, дом-періньйон брют, будь ласка, бо воно є. У ванній він дивився, як вона бере душ, витер і помасував їй тіло, тоді вона сиділа закутана в довгий білий рушник, за столом, коли знову прийшов кельнер. Звідки він довідався, що в неї сьогодні день народження, він, звичайно, бачив її паспорт, але що він про це подумав, *come sono commossa, sono così tanto commossa*. Скланки не видали ні звуку. Вона випила дві склянки, він решту пляшки, бо це не його рік, що добігає кінця в Маратеї. Що довше вона лежала, то більше її не брав сон, як у спальному вагоні чи в літаку, затиснена поміж чужими людьми, підвелася й прислухалася, він або теж не спав, або ж мав надзвичайно тихий сон. Розстелила обидва грубі рушники у ванній і вмостилася на них, курила й курила, а глибокої ночі повернулась до кімнати. Між ліжками була відстань з півметра, вона опустила ноги в ту прірву, зупинилась, тоді обережно присунулась до нього, вві сні він притиснув її до себе, і вона мовила, тільки трошки, потримай мене тільки трошки, будь ласка, бо інакше не засну.

Сонця не було, на пляжі розвівалися маленькі червоні прапорці, і вони радились, що робити. Він

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте, будь ласка, повну версію книги.

КУПИТИ